

یاسای ژمارە (۹) ی سالی ۲۰۰۷

یاسای ماف و ئیمتیازاتی کەسوکاری شەهیدان و ئەنفالکراوەکان لە

هەریمی کوردستان _ عێراق

بەشی یەكەم

پیناسەکان

ماددەی یەكەم:

کەمەبەست لەم زاراوانەی خوارووە ماناگانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:

۱. هەریم: هەریمی کوردستان _ عێراق.
۲. وەزارەت: وەزارەتی کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەمان.
۳. وەزیر: وەزیری کاروباری شەهیدان و ئەنفالکراوەکان.
۴. ئەنفالکراو: هەركەسیك ژيانى لە دەست دابی یان زەرەری پیکەوتبی یان تاوێکو ئیستا چارەنووسی لە ئەنجامی تاوانەکانی جینۆساید کردن دژ بەگەلی کوردستان نادیار بی.
۵. شەهید: هەركەسیك لە خەندەقی خەباتی چەكدارى یان لە تیکۆشانى سیاسى بۆ بەرگری کردن لەبزووتنەوهى رزگاریخوازی کوردستان لەدژی رژێمە داپلۆسینەرەکانی یەك لەدوای یەك یاخود لە ئەنجامی تاوانەکانی کۆمەلکوژی یاخود کردەوهی جەنگی دوژمنکارانە لەدژی گەلی کوردستان ژيانى لە دەست دابی کە بە پێی ئەم پیناسەى خوارووە پۆلین دەکرین:

کہ داواکارییہ کہ پیشکش دہکات لہ یارہی رەسمی دادودری دەبووردی.

۵- بریارہکانی دادگای باری کہ سییہتی قابیلی تانہ لئیدانن لہ بہر دەم دادگای تہمییز لہ ماودی (۲۰) رۆژ لہ رۆژی پیراگہ یاندنی بریارہ کہ و بہناگادارکراوہ دادەنری.

بەشی سییہم

پۆلئین کردنی شہیدان و دیاریکردنی مووچہ بۆ

کہ سوکارہکانیان

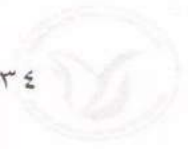
ماددە ی پینجہم:

یہ کہم: کہ سوکاری شہیدی خہ باتگیږ و قوربانییہکانی چہکی کیمیاوی و ئہنفالکراوچکان و هاوولاتی، ماف و تیمتیاژہکانی کہ سوکاری شہیدیان دہکەوی بہ پئی پیردوویک کہ ئہنجومەنی و وزیران دەری دەچوینی.

دووہم: ئەوانہی حوکمەکانی برگیہی / یہ کہم لہ ماددە شہشەم دەیانگریتہوہ ئەمانەن:

۱- ژن و میږد.

۲- کور تاوہکو تہواوکردنی بیست و چوار سال لہ تہمەنی، ئەگەر لہ خویندن بہر دەوام نەبییت.

۱_ شههیدی خهباتگێر: ههركهسیك له خهندهقی خهباتی چهكدارى یان خهباتی سیاسى یان لهئهنجامیاندا لهدژی رژیمه یهك لهدواى یهكهكان بۆ بهرگری كردن له بزوووتنهوهی رزگاری خوازی كوردستان و ئهوهی له دواى هاتوووه ژيانى خوۆی كردبیتته قوربانى.

ب_ قوربانىانی جینۆساید: ههركهسیك شههید بووبی یان ژيانى له ئهنجامى تاوانهكانى (جینۆساید) له كاتى تاوانهكانى ئەنفال یان له بهكارهینانى چهكى كیمیاوی یان له كاتى لهناوبردنى داپلۆسینهراڤهى بارزانیهكان و فهیلییهكان دا له دهست دابى.

ج_ شههیدی هاوولاتی: ههركهسیك شههید بووبی یان لهئهنجامى كردارى جهنگى یان كاری تیرۆرى یان لهكاتى كۆرپهوه ملیۆنیهكهى گهلى كوردستان ژيانى له دهست دابى.

۶_ كهسوكارى قوربانىان و ئەنفالکراوهکان: میرد یان ژنهكان، كور، كچ، دایك، باوك، برا، خوشك، یاخود ئهوانهى شههید به بریارىكى دادوهرى بهخپوى دهكردن.

بهشی دووهم

ئامانج و بنه‌ماكان

ماددهی دووهم:

ئامانجی ئەم یاسایه دابین کردنی ماف و ئیمتیازاتی که سوکاری شه‌هیدان و نهفالكراوهكانه له‌گه‌ڵ ریزلینان و چاودیرکردن و یارمه‌تیدانیان به جوړیکی وا که له‌گه‌ڵ فه‌باره‌و پایه‌ی قوربانیه‌کانی شه‌هیدان بگونجی بو سوکردنی نازاری که سوکاره‌کانییان.

ماددهی سییه‌م:

ئه‌وانه‌ی ده‌که‌ونه بهر حوکمه‌کانی ماده‌ی یه‌که‌م له‌م یاسایه‌دا، به به‌لگه‌نامه‌ی فه‌رمی سه‌لماندنیان ده‌چه‌سپی، له کاتی‌کدا ئه‌و به‌لگه‌نامه‌نه نه‌بوون ئه‌وا ده‌بی ریزگی یاسایی دیکه له‌به‌رده‌م لیژنه‌کان یاخود دادگا و لایه‌نی تایبه‌تمه‌ند به‌سه‌لمیندرین و پيشکەش به به‌رپوه‌به‌رایه‌تییه گشتیه‌کان له پارێزگا‌کانی هه‌ریه‌م بکرین.

ماددهی چواره‌م:

یه‌که‌م: لیژنه‌یه‌کی تایبه‌ت به پێی حوکمه‌کانی ئەم یاسایه به سه‌روکایه‌تی به‌رپوه‌به‌ری گشتی کاروباری کارگیریی و دارایی و نه‌ندامیه‌تی ژماره‌یه‌ک له فه‌رمانبه‌رانی و وزارت که ژماره‌یان له (٤) نه‌ندام که‌متر نه‌بی پیکدی بو سه‌یر کردنی ئه‌و ره‌خنه و ئیعترازانه‌ی

ке ләләйен кәсукары шәһидан ۋә нәфәлкрәуәкәнәуә ләсәһ ләһә ۋә
 брпярәнәһ кә лә бәрпәуәбәрәйәтәйә гәштәйәкәнәһ пәрпәзгәкән дәрчәуөн.

дәуәһ: ләйәнәһ тәйбәт нәһ карә ۋә ркәнәһ хәуәуә дәгрәтә нәстәу:

۱- җәкәлкрәнәуәһ ۋә ۋәйәтәйәзәнәһ кә лә ләйән кәсукары
 шәһидан ۋә нәфәлкрәуәкәнәуә пәшкәш крәуөн тәуәкә
 һәкмәкәнәһ нәһ йәсәйә бәйәнгрәтәуә.

۲- һәр кәсәйк бәррәуәһндәйәкәһ һәбәһ, бәуә һәйә мәгдәуәрәйәтәһ
 хәуә бхәтә бәрдәһ ләйәнәһ тәйбәтәһ сәһәртә бәу брпярәһ кә
 дәрә крдәуә ۋә лә мәуәһ сә рәуә лә рәуә пәрәгәйәндәһ йән ۋә
 дәдәһнәһ кәпәһ рәгәһәнрәуә ۋә лә рәуә каргәрәйәуә брпярәһ
 ләйәнә брпярәйкә күтәйәһ.

۳- ләйәнә брпярәкәһ бә зәурәнәһ дәһг дәрәчәуәһ ۋә ۋәзәр
 пәсәһндә дәкәт.

۴- һәр кәсәйк бәррәуәһндәйәкәһ һәбәһ дәтәуәһ пәһә бәтә бәр дәдәгә
 бә сәһәндәһ нәуәһ кә һәкмәкәнәһ нәһ йәсәйә дәйәгрәтәуәһ,
 дәуә нәуәһ кә ләйәнә брпярәһ бә рәфзә дәдәтә ۋә, дәдәгә бәрәйәһ
 ләйәнә тәйбәтәһндә бә сәһәркрәдәһ ۋә нәкәкәйәһнәһ кә лә
 кәтә пәйәдә крдәһ һәкмәкәнәһ нәһ йәсәйә рәуәдәдәһ ۋә нәуәһ

کہ داواکاریہ کہ پیشکش دہکات لہ پارہی رسمی دادوہری
دہبووردی.

۵- برپارہکانی دادگای باری کہسیہتی قابیلی تانہ لیڈانن لہ بہردہم
دادگای تہمییز لہ ماوہی (۳۰) رۆژ لہ رۆژی پیراگہیانندی
برپارہکە و بہئاگادارکراوہ دادہنری.

بہشی سییہم

پۆلین کردنی شہیدان و دیاریکردنی مووچہ بۆ

کہسوکارہکانیان

ماددہی پینجہم:

یہکہم: کہسوکاری شہیدی خہباتگپر و قوربانییہکانی چہکی کیمیای
و ئەنفالکراوہکارپ و هاوولاتی، ماف و ئیمتیازہکانی کہسوکاری شہیدیان
دہکہوی بہ پی پپرہویک کہ ئەنجومہنی و ہزیران دہری دہچوینی.

دووہم: ئەوانہی حوکمہکانی برگہی/ یہکہم لہ مادہی شہشہم
دہیانگریتہوہ ئەمانہن:

۱- ژن و میرد.

۲- کور تاوہکو تہواوکردنی بیست و چوار سال لہ تہمہنی، ئەگەر
لہ خویندن بہردہوام نہبیٹ.

- ۳- کچ: تاوهکو دامه زرانندی له فه مانگه یهک.
- ۴- رۆله پهککه و تهکان: رۆله ی پهککه و ته له مهرجهکانی سهرهوه ی
- نهم مادهیه بهدهردهبن.
- ۵- دایک و باوک.
- ۶- براکان و خوشکهکان: له گهل رهچا و کردنی برجهکانی (۳,۲) ی سهرهوه.

سییه م: بهشه مووچه ی باوک و دایک و ژن و میرد تا له ژیاندا مابن بویان خهرج دهکریت.

چوارهم: لهکاتی برینی مووچه ی موسته حهقی نهو کهسانه ی که حوکمهکانی نهم یاسایه دهیان گریتهوه، نهوا دهخریته سهر نهوانه ی دیکه که موسته حقن.

پینجه م: نیستی حقای مووچه بو نهو کور و کچه دهبی بهدریژی ژیانان نهگهر ههر یهک لهوانه موسته حهقی تاقانه بن.

شهشه م: مندال لهکانی قوربانانی جینۆساید له مهرجهکانی که له برجهکانی (۳,۲) ی سهرهوه دا هاتوون بهدهر دهبن.

مادده ی شهشه م:

یهکه م: مافی دارایی وهکو یهک بهسهر موسته حهقهکان دابهش دهکری.

دووه م: برا و خوشک مووچه که یان رادهگیری له کاتی که موسته حهقی له پیشت ههبن.

بہشی چوارہم

ماف و تایبہتکاری کہسوکاری شہیدان

ماددی حوتہم:

یہکہم: کہسوکاری شہیدی خہباتگیپر و شہیدی جینوساید نہم ماف و نیمتیازی خواروہ دہبیت:

- ۱- خیزانی شہیدی خہباتگیپر و نہنفالکراو یہکہ یہک پارچہ زہویہکی نیشتہجی بوونی پی ددریت.
- ۲- نہگہر شہید زیاتر لہ ہاوسہریکی ہہبوو، نہوا ہہریہک لہوانہ ہہمان ماف و نیمتیازی بریار لہسہردراوی یہک ہاوسہری دہبیت بہپی حوکمہکانی نہم یاسایہ.
- ۳- لہکاتی شہید بوونی زیاتر لہ کہسیک لہ ناو خیزانیکدا، نہوا مووچہکان بہ پی پیپرہویکی تایبہتی دہبن کہ نہنجومہنی ووزیران دہری دہجوینیت.

دووہم:

- ۱- روٰلہکانی شہیدہ ناوبراوہکان لہ برہگہکانی (یہکہم و دووہم) لہم مادہیدا مینحہی ہاوسہر گرتنیان پی ددریت.
- ۲- حکومت خہرجی خویندنی روٰلہکانی شہید لہ قوتابخانہ و زانکوٰئہ ہلییہکان لہناو ہہریمدا بہ پی ہل و مہرجی

*

- برپارلەسەر دراو لە لایەن وەزارەتی خۆپەندنی بالاو لیکوئینەوہی زانستی و پەرورەدەوہ دەگریتە ئەستۆ.
- ۳- حکومت ئەرک و مەسرەفی ھینانەوہی تەرمی شەھید لە دەرەوہی ھەریم دەکیشی.
- ۴- جیماوی شەھید لە باجی تەریکە ی برپارلەسەر دراوی تەریکەکان دەبووردی.
- ۵- ژمارەیک لە کورسی خۆپەندن بۆ رۆلەکانی شەھیدانی خاوەن بەھری زانستی لە دەرەوہی ھەریم تەرخان دەکری، ئەمەش بە ھەماھەنگی دەبی لەگەڵ وەزارەتی خۆپەندنی بالا و تووژینەوہی زانستی ھەریم.
- ۶- کەسوکاری شەھیدان لە کریی پشکنین و چارەسەرکردن لە نەخۆشخانە و مەلەبەندە تەندروستیکانی حکومت لەناو ھەریمدا دەبووردی.
- ۷- حکومت کریی چارەسەرکردنی کەسوکاری شەھیدان بە راپۆرتیکی لیژنە ی پزیشکی بە پیی یاسا و پیرەو دەگریتە ئەستۆ.
- ۸- وەزارەت سەندووویک دادەمەزرینی بە ناوی سەندوووی یارمەتیدانی کەسوکاری شەھید و قوربانانی جینۆساید تاوہکو پشەتگیریان بکریت و یارمەتیان بدریت بۆ بنیاتنانی پرۆژەکان.

ماددەى هەشتم:

وەزیر بۆى هەیه رێنمایى پێویست بۆ ئاسانکاریى جێبەجێ کردنى
حوکمهکانى ئەم یاسایه دەربچوینى.

ماددەى نۆیه:

کار بەهیچ دەقیكى یاسایى یان بریارىك ناکریت گەر لهگهڵ حوکمهکانى ئەم
یاسایه ناکۆك بێت.

ماددەى دەیه:

دەبى ئەنجومهنى وەزیران و لایهنه پهيوه‌ندیداره‌كان حوکمهکانى ئەم یاسایه
جێبەجێ بکەن.

ماددەى یازدهم:

ئەم یاسایه له رۆژى دەرچونییه‌وه کارى پێ دەکریت و له رۆژنامهى فەرمى
(وه‌قايعی کوردستان) ب‌لاو دەکریت‌ه‌وه.

مه‌سعود بارزانی

سەرۆكى هەریمی کوردستان - عێراق

هەولێر

٢٧ / گۆڵان / ٢٧٠٧ کوردی

١٧ / مایس / ٢٠٠٧ زایینی

٣٠ / ربیع الثانی / ١٤٢٨ کۆچی

ھۆیہکانی دەرکردنی ئەم یاسایە

ھەرئیمی کوردستان بەسەردەمیکی یەكجار سەخت تیپەرپیوہ كە مێ
 ھاوتای نەدیوہ، چونكە رۆلەکانی ھەرئیم تووشی كوشتن و برینئیکی
 بوون و بەدەست رژیمە یەك لە دوای یەكەكان و بەچەکی كیمیا
 عەسكەری گوند و دێھاتەگانیاں لە كاتی شالاوەكانی ئەنفالە بەدناو
 وێران كراون و زۆربەى دانیشتوانی بوونەتە قوربانی ئەو پەلامارا
 زیانیكى زۆر بەخیزانی ئەو شەھیدانە گەیشتووہ كە گەلیك گرتی سا
 ئاویتەیان تووش بووہ و، لە پیناو بەجیگەیاندى بەشیكى بچووك
 وەفادارییەك بۆ ئەوانەى خۆیان كردوہتە قوربانی بۆ كوردستان و
 بەختكردووہ لە پیناوى پرنسیبە بالاكانى مۆرقایەتى، ئەم یا
 دەرچوینرا.

